

ban. A felszíni telepnyom nagyjából a hurok indításától Ny-ra 20–30 m-re kezdődik, és az út irányában húzódva DK felé folytatódik, túlnyomórészt attól D-re. Az ovális alakú, közepes intenzitású lelőhely kiterjedése 60×150 m, a felszínen újkori, császárkori(?) és őskori kerámia-töredékeket gyűjtöttünk.

Munkatárs: Szegfű László technikus.

PINTYE GÁBOR

381. Tihany, Óvár

(Veszprém megye) B, LT, Á

2006. november 13–30. között megelőző feltárást végeztünk a 05/33 hrsz. telken. A feltárást kijelölt terület az 1870-es évek óta ismert földvár középső részén található, a Balatonra erősen lejtő domboldalon. A nagy szintkülönbség ellenére a terület éppúgy sűrűn beépített volt a késő bronzkorban, mint a korábban feltárt dombtető.

Összesen 108 objektumot tártunk fel, ezek nagyrészt cölöplyukak, melyek sűrűn borították az egész területet. Találtunk továbbá 2 tárolóvermet, 1 kemencét és két helyen dokumentáltunk padló részletet. A leletanyag túlnyomóan késő bronzkori, az urnamezős kultúrába sorolható. Kiemelkedik egy bronz lándzsacsúcs és egy holdidol töredéke. Kelta leleteket – ellentétben a korábbi feltáráson tapasztaltakkal – csupán egyetlen objektumban találtunk, de szórványként a felső talajrétegben másutt is. Előkerült még 28 sír az Árpád-korból, főként mellékelt nélküli gyermeksírok. Az egyik sírban talált edény datálja a temetőt. A sírok összefüggésbe hozhatók az őskori földvár É-i végében álló államalapítás kori földvárral.

REGENYE JUDIT

382. Tiszabő, Galamb-dűlő

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) U, B, Sza, Á

2006. május 3. és augusztus 14. között a Vásárhelyi-terv keretében megelőző feltárást végeztünk Tiszabőtől É-ra, a Part-alja és Galamb-dűlők találkozásánál található régészeti lelőhelyen. A korábbi topográfiai kutatások itt egy É-D-i irányú és kb. 230×130 m kiterjedésű régészeti lelőhelyet regisztráltak, amelynek egy jelentős része a tervezett árapasztó és erdősáv nyomvonalába esett. Az átkutatott terület nagysága megközelítette a két hektárt, amelyen összesen 345 különböző korú és jellegű objektumot, valamint 1225 egyéb régészeti jelenséget dokumentáltunk. A lelőhely felszíne a környezetből ma is erősen kiemelkedik, relatív magassága 4 m körül van. A Ny-i, ártérbe nyúló oldalát a Tisza határolja, a többi égtáj felé nyitott.

A hely emberi megtelepedésre alkalmas, amelynek legkorábbi nyomai az *újkőkori végéről*, a Tisza-kultúra (Kr. e. 5. évezred) idejéből származtak. Ide mindössze hengeres formájú, tüzelésre utaló nyomok és néhány cserepet tartalmazó gödör, valamint egy zsugorított

rítusú, DNy-ÉK-i tájolású temetkezés tartozott. E szórványos nyomok alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy az újkőkori település nem itt, hanem valamilyen oknál fogva (magas vízállás vagy gyakori áradások miatt) a folyótól távolabb jött létre, felületünkön már csak annak szélét regisztrálhattuk.

Valamivel később, Kr. e. 2. évezred vége felé, a *késő bronzkori* Gáva-kultúra népessége telepedett meg a dombháton, amelynek főként alacsonyabb, folyóhoz közelebb fekvő részeit foglalta el. A kultúra telepobjektumai nem csak jelentős számban, hanem rendkívül változatos funkcióban fordultak elő. Voltak közöttük közönséges agyagkitermelő helyek, hétköznapi rendeltetésű gabonatórolók, ugyanakkor állati- és emberi tetemet tartalmazó szakrális gödrök. Különösen ez utóbbiak tűntek rendkívül érdekesnek, mivel szabályos kör alakúak voltak, amelyekből a halottak feldarabolva, csonkolva, korhasztva (?), bronzékszerekkel és edényekkel, valamint különböző állati maradványokkal és alkalmanként tűznyomokkal együtt kerültek elő. A leletanyagban nagyméretű, füles, öblös tárolóedényeket, turbántekerceses, karéjos peremű tálakat, bordás vagy seprős díszű fazekakat, felhúzott fülű csészéket, továbbá egy bronz eszközt és különféle ékszertípusokat (tűket, gyűrűket, karpereceket) ismertünk fel.

A Kr. u. 2–4. sz. közötti időszakban *szarmata* lakosság költözött e területre. Jelenlétükre két földbe mélyített ház, egy nagyméretű füstölögödör, több méhkas alakú gabonatóroló és állati (juh, kecske, őz, sertés stb.) részeket tartalmazó hulladékgödör utalt. Objektumaik csak kis részben érintették felszínünket, településük jelentős része feltáratlan maradt. Leletanyaguk jórészt kerámiából, szürke és vörös színű, gyorskorongon készült edényekből (fazekakból, tálakból, korsókból, poharakból), kisebb részben használati tárgyakból (fésű, orsógomb stb.), valamint állatcsontokból áll.

Az ásatási felszín 90%-át *Árpád-korra* keltezhető objektumok (házak, gödrök, árkok, tárolók) foglalták el, amelyek a dombhát legmagasabb részén koncentráálódtak. Megfigyeléseink szerint ez a falu legalább 3–4 ha kiterjedésű lehetett, amelynek legalább a fele a feltárási területünkre esett. Összesen 31 középkori házat tártunk fel, amelyek általában négyszög- illetve enyhén téglalap alakúak, 6–10 m² alapterületűek, földbe mélyített aljzatúak, valamint ágasfás-szelemenés és patocsos szerkezetűek voltak. Tetőzetüket oszlopok tartották, amelyek különböző helyekről, pl. az oldalak mentén vagy a tetőgerinccel párhuzamosan kerültek elő. Padlójukat ledöngölték vagy letapasztották. Belső berendezésükből a kemencék maradtak fenn, amelyek rendszerint a ház egyik sarkában vagy azon kissé túlnyúlva, padlón, vagy enyhén lemélyítve fordultak elő. Sárból készültek, általában félkör vagy patkó alakúak, boltívesek és igen változó méretűek voltak. Tetejükön gyakran használaton kívüli, törött malomköveket találtunk. Többszöri megújításukról a platnik alatt talált összetört cserepek vagy állatcsontok tanúskodtak. Az